

HABRUTA NIGHT

BKLYN: TUESDAY 2-26-19 | 8 PM

Tonight's learning is dedicated L'Refuah Shelema Refael David Ben Claudie

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

Design: mdkgraphicdesign@gmail.com

TOPIC DISCUSSION

Is one allowed to forge a document, in order to get money he rightfully deserves?

RECAP FROM LAST WEEK

משנה

המניח את הכד ברשות הרבים, ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור.

Only if it was at night, however, during the day

וחייב - איבעי ליה לעיוני ומיזל

Even during the day

ואם הוזק בה, בעל החבית חייב בנזקו

Explanation: If someone left a barrel out in the street and you tripped over it and it broke, you are exempt, as long as you were not expected to look out, where you were walking.

However, if you tripped and injured yourself, the owner is liable even if you could have watched where you are going.

What is the reasoning for this difference?

Tosafot explains:

דיותר יש לו לשמור שלא יזיק משלא יוזק.

One is required to be more careful not to damage, then get hurt himself.

Therefore, if he were to break something, we tell him be careful, but if he were to get hurt, we would make the damager pay.

THE NEW GEMARA

This week, we are going to learn the next piece of Gemara, which discusses the מחלוקת whether someone who is being mistreated, can take matters into their own hands.

The term is known as עביד איניש דינא לנפשיה.

בבא קמא דף כז

כו:

המניח

רובא דליחיה קמן אזלינן בדיני

נפשות בתר רובה כדהמר בריש סורר ומורה (סנהדרין דף סט.) יוי"ל דהתם גבי דיינים שאני דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו וליכא" למימר התם אוקי ממונא בחזקת מריה דהא ב"ד מפקי מיניה אבל גבי שאר ממון דאיכא מיעוט וחוקה לא אולינן בתר רובה: ה"ג אמאי פמור איבעי דיה דעיוני. מכל הך למ פריך אמאי חייב בנזקו כשהוזק איבעי ליה לעיוני כדפירשתי לעיל (דף כג. ד"ה ולחייב) דיותר יש לו לשמור שלח יזיק משלח יווק °ולח שייך כאן כל המשנה ובא אחר ושינה צו פטור (לעיל כ כד:) דגבי אדם לא אמר הכי והא דאמר (לעיל דף כב) הניח חנוני נרו מבחוץ בעל הגמל פטור ולא אמר איבעי ליה לעיוני שיבו חייב. היותן אמרי פטור ולא אמר איבני ליה לעיוני בקרן ויות משור מיב. בקרן ויות פשור ומיב אמרים בקרן ויות פשור ומיב את הייל דדוקא במקום הליכמו אמרים, הרבים כולה שפילו את את אבעי ליה לעיוני וקלת קשה הא שיבו פטור ובאפילה או באחר כדה לוועל? ית את א לה בראח שיבו פטור ובאפילה או באחר כדה לוועל? ית את את לה בראח דאמר רבא לעיל" כי אית לך רשות לעיוני כדמוכח בהפרה (לקמן דף נב:) דשור פקח ביום פטור וליכא למימר בממלא רה"ר שאינה יכולה לעבור אלא דרך עליה דא"כ לבעוטי נמי אמר לה רשותה: רשכונאל אמר באפידה שנו. והא דפליגי לקמן (דף כמ.) אי נתקל פושע הוא או לא כגון שנתקל מעלמו ולא נתקל בשום דבר אבל הכא שנתקל מחמת מכשול ולא איבעי ליה לעיוני אנוס הוא ואע"ג דלעיל (דף כו:) מרבינן אונס כרצון באדם המזיק מפלע חחת פלע אונס גמור לא רבי רחמנא דהא בירושלמים פוטר אותו שישן ראשון אם הזיק לשני הבא אצלו לישן ^{שי}וכן בהגחל בתרא (לקמן דף קיב) גבי הניח להם אביהם פרה שאולה כספורים של אביהם היא וטבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול שכך נהגום אבל מה שהדקו לא דאנוסין הן ובמתניתין נמי תנן" היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון דאם עמד בעל חבית ונשברה חבית בקורה פטור ונראה לדקדק דאדם המזיק דמפטר באונס (משוסף) שהוא כעין גניבה מדתנים בשלהי האומנים (ב"מ דף

נר מצוה ג א מיי פי"ג מהלכות

טקי ממון הלכה ה סמג עשין סח טוש"ע ח"מ טוש"ע שם סעיף ב: ה ד מיי' פ"ג מהלכות מובל ומזיק הלכה ט סמג עשיו ע טוש"ע ח"מ סתנג עסק ע טוש ע זו תו סיתן חב סעיף מה: ו ה מיי פ"ב מהלכות סנהדרין הלכה יב סתג עשין לו טוש"ע ח"מ

סי ד ונהג"ה שם:

ינתקל בה אם שברה פטור הוה לעיוני ומיזל. **וארק**מ׳ למתני׳ בממלא ישות הרכים חביות. ואם שיבר חייב וכן הדין. ושמואל אמר באפילה פטור אבל באורה אם שיבר חייב. ד' יוחנן אמר קרן זוית נתקל פטור שיבר זייב. וקיימא לן כר׳ וחבן f) דהא אמר רב פפא מתני דייקא כוותיה, וחוב הא תנן סתמא אדם מועד לעולם ואפי אנוס חייב בנזק. ושמואל ורב דחייבי בכי האי גוונא בנתקל כל שכן דמחייב בה תקל כל שכן דמחייב בה
יוחגן, ואסיק׳ דכי הוה
בדא בקרנא דבי עצרי
ה דכיון דברשות קא
בדי מחינינן לעוברין
ביכן לעיוני ומיול אבל זולתם באפילה או בקרן י. זוית לא דאמרי׳ אין דרך בני אדם להתבונז בדרכים. סלעים. לסנוקרת. פיי הכאה באגרוף תחת לחייו "ג סלעים. המכה את חבירו בפנדא דמרא. פיי חבירו בפנדא דמרא.פיי שופינא שהוא עץ המרא שחופר בו בקופינא דמרא כמה סלעין מחייבינן ליה. שלח ליה רב נחמן . חסדא חסדא קנסא אתה רוצה לגברות בכבל הגד לי
המעשה שבא לידך, והגיד
לו דגרגותא הזה לחרי דכל
לו דגרגותא הזה לחרי דכל
חד לי חד מינייהו אתא
חד דלי ביומא דלאו דיליה
וקם אידך למגעיה לא
העבוד ביה שקל פנדא
העבוד ביה שקל פנדא ימרא ומחייה. אמר ליה וב בתמן כל כי האי גוונא אפילו רב יהודה דפליג עלי בהא מודה לי דכיון דאיכא פסידא עביד איניש דינא לנפשיה ומחי ליה לכתחלה וכל שכן דאי כבר מחייה דפטור דדינא קא במקום דליכא פסידא איתמר רב יהודה אמר לא עביד איניש דינא לנפשיה יב נחמז אמר עביד איניש ינא לנפשיה: פסק' הביאו ח' הלכות לברר כמאן מתרוייהו לכולהו וקיימא לן כרב נחמן והני כולהו בשינויא דרב נחמן הלכתא כותיה. (אמר) (א)^{מ]}ן הא דבן בג בג

חשק שלמה על ר"ח

א) מכאו עד שאיו דרד וכר

🦰 דאין הולכין במסון אחר הרוב. מימה מע טעם אין אין הולכין במסון אחר הרוב. היכא דמסתפקא לן מילתא כגון הכא 6) נלקפו פיי בייב לב:ג הולכין ליתי בק"ז חדיני נסשות כדאתרינן בפ"ק דפנהדרין וכגון (נקתן דף יוו.) המוכר שור לחבירו ונחלא נגחן לא אמרינן במר (דף ג:) ור' יאשיה מייתי ליה בק"ז מדיני נסשות ומה דיני נסשות רובא זיל ולחרישה קנאו והוי^ה טעות אלא אמרינן המוליא מחבירו עליו דחמירי אמר רחמנא זיל בתר רובא דיני ממונות לא כ"ש ואפיי הראיה ויכול לומר לו לשחיטה מכרחיו לך: בקרן זוית. כשנכנסין

בבא קמא

כח., ד) לקמן פד:, ה) [תוספתא פיי הט"ו ע"ש], ו) [עי' תוספות יותא פה. ד"ה להחזיר וענ"ת כ: ד"ה איסורא ממבוי למבוי מן הלד הניחה בלד המבוי אלל הקרן וכשהחזיר זה פניו ובכתובות טו: ד"ה להחזיר לה רחה הותה: אדא אי בשמואד אי כר' יוחנן. שהמניח לה פשע מ) פ״ב הלכך דוקה נתקל הצל שבר ברלון מין תוס׳ לעיל ד. ד״ה כיון, י) לקמן לב., כ) עמוד א, () לקמן פג סייב: דוקא נתקל אבל שבר. כרלון ואח"כ הוזק בחרסיו פטור בעל החבית דאיהו הוא דאויק אנפשיה:

הנתקל

תנא רישא. ומי ומקל: לפי שאין

דרך בני אדם כו'. אמתני' מהדר

דלא תימא באפילה או בקרן זוית

ודקשיה לך חיבעי ליה עיוני ומיזל

אין דרך בני אדם להתבונן בדרכים:

וחייב שמואל. את הנתקל לשלם:

בשלמא שמואל כשמעתיה. דמוקי

למתניתין באפילה הא באורה

סייב: קרנא דעצרי. קרן זוית

הסמוכה לפית הבד: דהואיל

וברשות קעבדי. שמנהגם היה כן

כשהיתה בית הבד מליאה בני אדם

היו הבאים מושיבין כליהם ברשות

הרבים וממתינין עד שילחו חלו:

הרי אמרו לרכובה שלש. מנסג

הדיינין לגבות מן הבועט את

חבירו בארכובתו של בועט ג' סלעים

הארכובה מדחיפת היד: דבעימה.

ברגל: דמנוקרת. אוכף של חמור

שהכה בו את חבירו: שדש עשרה.

סלעים לבשתו לבד חיוב שאר

הדברים: לפנדא דמרא. בית יד

של פושי"ר: קופינא. הברול עלמו

אלל הנקב: בשת קנס הוא: גופא

דעובדא. לפנדה וקופינה: גרגותא.

בור מים מכונסין להשקות שדות:

מאה פנדי. ק' הכחות היה לו להכותו

שהרי גזלו מימיו: בפנדאה. היינו בית

יד: לא עביד איניש דינא לנפשיה.

ואפי׳ דין אמת לא יעשה הוא לעצמו

אלא ילך אצל הדיין: במקום דאיכא

פסידא. אי אויל לבי דינא דאדאויל

לבי דינא ואתי קא דלי האי ולא

ידע מאים דלי או שמא יכלו המים

מן הבור ואין לו פרעון לזה דקא

מפסיד כי האי גוונא עביד איניש

דינה לנפשיה: אד תיכנם דחצר

חבירך. בגניבה ובסתר שלא תראה

עליו כגוב: אלא שבור את שיניו.

כלומר קח בחזקה וקשיא לרב יהודה:

אלא אפי׳ באורה פטור

גליון חש"ם

מסורת חש"ם

עם הוספות

תום' ד"ה אמאי כו' ולא שייך כאן כל המשנה. ועי לקמן לנ ע"ל מוספות ד"ה והל

הנהות וציונים

ל] ס״א אלעאי, וכן הוא ברי״ף (גליון) וכ״ה בכת״י: ל] ס״א רבה, וכן לקמן (גליון) וכ״ה וכן לקמן (גליון) וכ״ה בכת״, רע״ן דק״ם: 2] פ״ הרמב״ם קבץ אציבוותיו כמו אוגד גאדה (גליון): 7] בכת״ נוסף מקח (וכ״ה איד (גליון): 7] בכת״ מ) בכת״ ליוא לדבור לעיל): 1] נדצ״ל כמה לעיל): 1] נדצ״ל כמה לעיל): 1] נדצ״ל במה באה״מ): 1] נדצ״ל ו נדצ״י מכירו בחרכובתו של בועט ג' סנעים בדיבא (באה"מ): לבושת לפי שגדולה בושת מכת סן צ"ל בהנו (גליון) בכת״י כ״ה בכת״י ודפו״י וברש״ש (ובכת״י איתא שכן נהנו): מן צ״ל מפטר (מהר״ם דפו״ר, וכ״ה בכת״י): ין ר״ם וכ״ה בכת״י): י] ר״מ מ״ז (גליון): כ] נדצ״ל בשוחם חנם (באה"מ) ומהר"ם גרס דפטר בחנם: (] ע" מהר"ם מ"ש בשם תוס' פרק (גליון): האו*סנין* **מ]** בדפוס וילנא ״אמו ונראה שהיה כתוב **א'** לציון ההלכה הראשונה מח׳ ההלכות. ופיענחוהו בטעות "אמר":

לעזי רש"י

פושיי"ר. פירוט מעדר, כלי טמגרדים בו אמ העפר (עיין רש"י יטעיה 1, כה):

ליקומי רש"י

דאין הולכין בממון אחר הרוב. ואף על גב דאיכא למימר זיל במר רוצא וכו' אשמעין דמיכל למימר זיל בתר רובל וכו' לאמטיק מסנימן דהוליל ונקיט מוכר דמי הוה ליה לידן מיליל מחבירו ועליו בי רב [רב] הוגא ר רב הוגא אמרי בי רב אלא רב המנונא כלומר רב דמשמע מנמידי דוב היינו רב המנוגא שהיה מלמידו של רב ואמר ההלכה משמו של רב (רשב"ם ב"ב קה:). קרן זרית. כשפונה לימין או לשמאל ליכנס ממברי למבוי דאינו רואה מרחוק 'קופינא דמרא. חור שברחש המרח שקורין פושוי"ל (גיטין לב. וכי דעובדא. מחלת הדכר

קמ"ל " דאין הולכין בממון אחר הרוב": ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור: אמאי פטור איבעי ליה לעיוני ומיזל אמרי דבי רב משמיה דרב בממלא רה"ר כולה חביות שמואל אמר באפילה שנו רבי יוחגן אמר בקרן זוית אמר רב פפא לא דיקא מתניתין אלא או כשמואל או כרבי יוחגן דאי כרב מאי אריא נתקל אפילו שבר נמי יי אמר רב זביד משמיה דרבא הוא הדין דאפי' שבר והאי דקתני נתקל איידי דבעי למתני סיפא ואם הוזק בה בעל חבית חייב בנזקו דדוקא נתקל אבל שבר לא מאי מעמא הוא דאזיק אנפשיה קתני רישא נתקל אמר ליה ר' אבא לרב אָשי הכי אמרי במערבא משמיה דר' עולא יי "לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים הוה עובדא בנהרדעא וחייב שמואל בפומבדיתא וחייב רבאם בשלמא שמואל כשמעתיה אלא רבא לימא כשמואל ס"ל אמר רב פפא בקרנא דעצרא הוי דכיון אסור רב פפא יקרגא דעצרא הוי דביון לסגויי עילאי ואמאי אים נים רסה לסגויי הא בסמה נמי איבעי לה שלח ליה רב חסרא לר"ג דהרי אמרו לרכובה שלש ולבעימה חמש ולסגוקרתי שלש עשרה לפנדא דמרא ולקופינא דמרא מאי ישלח ליה חסרא חסרא קנסא קא מגבית בבבל אימא לי גופא דעובדא היכי הוה שלח ליה דההוא גרגותא דבי תרי דכל יומא הוה דלי חד מנייהו אתא חד קא דלי ביומא דלא דיליה א"ל יומא דידי הוא לא אשגח ביה שקל פנדא דמרא מחייה א"ל מאה פנדי בפנדא למחייה אפילו למ"ד לא עביד איניש דינא לנפשיה במקום פסידא עביד איניש דינא לנפשיה דאתמר רב יהודה אמר לא עביד איניש דינא לנפשיה רב נחמן אמר עביד איניש דינא לנפשיה היכא דאיכא פסידא כ"ע לא פליגי דעביד איניש דינא לנפשיה כי פליגי היכא דליכא פסידא רב יהודה אמר לא עביד איניש דינא לנפשיה דכיון דליכא פסידא ליזיל קמיה דיינא ר"ג אמר העביד איניש דינא לנפשיה דכיון דבדין עביד לא מרח מתיב רב כהנא ים בן בג בג אומר אל תיכנם לחצר חברך ליטול את שלך שלא ברשות שמא תראה עליו כגוב אלא שבור את שיניו ואמור לו שלי אני נומל א"ל

עמך פב: ושם ד"ה וסבר) המעביר חבית ממקום למקום ושברה רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם והשתא מדמחייב נושא שכר ופוטר שומר חנם ולא מחייב מטעם אדם המזיק ש"מ דבאונס דכעין גניבה אדם המזיק פטור ומדמה ר' יהודה נחקל לגניבה אבל באונס שהוא כעין אבידה שהיא קרובה לפשיעה יותר כדאמרינן בהשואל (כ"מ דף נד:) דגניבה קרובה לאונס ואבידה קרובה לפשיעה נראה דאדם המזיק חייב דא"א לומר שלם ימחייב אלא בפשיעה וכן משמע לעיל? דמחייב בנפל מן הגג ברום שאינה מצויה ואע"ג דברום שאינה מצויה מפטר בה שומר חום כדאמרינן בסוף ארבעה וחמשה (וקמן דף מה.) גבי ארבעה וכנסו מחת הבעלים כו׳ וחייבין לשלם דמי שור לבעלים חוץ משומר חנם ומוקי לה כגון דנטריה שמירה פחוחה דשומר חנם כלתה לו שמירתו והכך לא כלחה שמירתן ומייתי מדר' יהודה דמועד סגי ליה בשמירה פחותה דהיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מנויה ואין יכולה לעמוד בשאין מנויה אלמא אע"ג דמפטר שומר חנם מחייב בה אדם המדק והיינו טעמא משום דהוי כעין אבידה ונחקל הוי כעין גניבה ופטור ביה אדם המדק וכן מוכח בפרק הגוזל עלים (נקמן דף עט: ושם) גבי טבח אומן שקלקל דפריך למאן דפטר (בשומר^{ה)}) חנם מברייתא דקחני נחן בהמה לטבח ונבלה חייב מפני שהוא כנושה שכר אלמא ס"ד דמקשה אפי׳ בחנם חייב כמו שומר שכר שחייב על האבידה ל ומשני אימא מפני שהוא נושא

שכר ולפיכך בשכר חייב בחנם פטור דהוי כעין גניבה [ע" חום' ב"ת פב: ד"ה וסבר וב"ב לג: ד"ה חייב]: לבי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים. והל לתני (נקמן דף נג:) שור פקת מום פטור לשור עיניו למטה ומיבעי ליה לעיוני טפי מחדם: הרי אמרו דרבובה שדשה. י"מ דלעני שבישראל קחמר חבל חחרים הכל לפי המבייש והמחבייש ולר"י נכאה דהיינו לגדול שבישראל דומיא דההיא דחנן בהחובל (לקמן דף 2.) סטרו נותן לו מאחים זוז ומוקי לה (לקמן די אא.) לגדול שבישראל: קבסא קמובית בבב?. לאו קנסא אלא דין קנסא הוא כדאמנינן בהחובל (נקנן ד' פד:) דנינלחא דלית בה חסרון כיס לא עבדינן שליסומייהו: אלא שיניו. בדליכא פסידא איירי מדאסר ליכנס שלא ברשוח:

[פחובת סט]. דלי. דולה [פחיק ה]. מחירה. הכהו (סנהררין לטן. ליודל קסיה דיינא. לילך לפני הדיין (עיפ יומא כה: הענית כר: סנהררין גן. שלא תראה עליו כגנב. שהוא ירא מנגי אדם ומעין של מעלה לא נוהר נלקפן עטן.

עין משפם נר מצוה

בח. בבא קמא פרק שלישי

המניח

מסורת הש"ם עם הוספות

ם"מ סימן שפג סעיף ב: ח ו מיי' שם הלכה ה ועיין

עמך. בממיה [כלומר] וכי [נראה] בעיניך שתשובה זו הוגנת היא ראי בתם אפאי חייב. בשלמא אי איירי במועד יש לו להתחייב וא ב ג ד ה מייי פייו שאינו בהול והיה לו לשומטו אבל אי בתם איירי לא סלקא , ו סמג ששין ע טוש"ע אדעתיה לשומטו:

לישנה אחרינה עמך חהה תשובה זו שחינה כלום: בדין. תבעהו לדין: אומרים או. ב"ד שלו הוא נוטל מבעי ליה: מאי או. דהוי דעתך שהיה לו לשומטו לפי שהוא בהול שירא להפסיד ולא מסיק עליון מועד דאי הוה שביק ליה ומיית דידיה ליכא פסידא דמשלם

ליה כוליה: בתם. דאי הוה אזיל ולריך זה להביא שטר מכירה שקנאה: שכלו ימיו. שהגיע יובל: מסרהב.

א) ב"ב לט:, ב) ג"ו שם, ג) ב"ב יב. כו: ס: ק., ד) לקמן לד. נדרים מד: ו) פרשת ראה מוף מי

הנהות הכ"ח וא) תום׳ ד"ה זה מפליר: וחבל בו. הרב בעבד: לא

ייה נשותטו:

בי בשותטו:

מיינו משום לולכת טורת של מיינו שנו מיינו משום של מיינו של מיינו של מיינו של מיינו משום של מיינו משום של מיינו משום לולכת טורתה בשתטה בי מיינו משום לולכת טורתה בשתטה בי מיינו משום של מיינו או משום לו מיינו של מיי יותר מבדחיפה אבל הכא לא אטרחוהו מ"מ סימן מכא סעיף לפדרן זה על זה:
י המיים פיינ ההלום מפיף זה מל זה:
ממון הלגדה שכלו יבויו. אורחל
דמילתא נהט שאו רגילות

שפת הא הוף פי למ דימל לדהכי מיית דיניה ונית עבץ בן בג בי ייור מאי שבור את שיניו עליה מיית היה לל מלגל מקל: להביא זכיותיו. עליה רבי ינאיש אמר מאי שבור את שיניו מייא. מ) יושלפי פאה לל מלגל מקל: להביא זכיותיו. בריז אי הכי ואמור לו ואומרים לן מיבעי כנוז לס היה זה טוענו שהחלג שלו לפי דינא אדהכי מיית דיליה ולית עכוך בן בג בג יחידאה הוא ופליוני רבגן ליה שלי אני נוטל שלו הוא נוטל מיבעי ליה קשיא שיש "שור שעלה ע"ג חבירו

someone by hitting him. The degree of embarrassment — and hence the payment — varies in accordance with the manner of the blow:

הרי ב חסדא לרב נחמן — Rav Chisda sent the following inquiry to Rav Nachman: הרי אמרו לרכובה שלש — [The Sages] said that the payment for striking someone with one's knee is three selaim, [16] ולסנוקרת — the payment for a kick is five selaim, [17] שליש עשרה — and the payment for striking someone with a donkey's saddle [18] is thirteen selaim. לפוניא דמרא ולקופינא דמרא במרא שאי — But what is the payment for striking someone with the handle of a shovel or the blade of a shovel?

Rav Nachman replies:

שלח ליה — [Rav Nachman] sent to him in reply: חסדא קא מגבית בבבל — "Chisda, Chisda! Are you collecting penalties in Babylonia? ^[19] אימא לי גופא דעובדא היכי הַוָה — Tell me what the facts of the incident were." [20]

Rav Chisda provides the details:

ישלח ליה — [Rav Chisda] sent to [Rav Nachman]: דָהָהוֹא גַרְגוֹתָא דָבֵי תָּרָי — There was a water cistern that belonged to two people, דְּבָל יוֹמָא הָוָה דְּלִי חָד מְנֵיהוּ — and they had an arrangement that each day one of them would draw water from the cistern. אַתָּא חַד קָא Tonce it happened that one of the partners came and was drawing – בלי ביומא דלא דיליה water on a day that was not his, אָמֶר לִיה — and [the other partner] said to him: יוֹמָא דירי הוא — "It is my day!" לא אַשְנֵח בֵּיה — [The offending partner] paid no attention to him, שַׁלֶּל פַּנְרָא דְּמַרָא מַחַזִּיה — whereupon [the complainant] took the handle of a shovel and struck him with it.

Rav Nachman responds:

אמר ליה — [Rav Nachman] said to [Rav Chisda]: אמר שודי בפנדא למחייה — Let him strike [his partner] even a hundred blows with the shovel's handle! [21] He would not be liable to pay at all, אַפִּילוּ למָאן דאָמַר לא עַבִּיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשִׁיה — because even according to the one who says that a person may not enforce the law for himself, [22] ה במקום פסידא עביד איניש דינא לנפשיה — he agrees that where a loss would result from his inaction a person may enforce the law for himself! [23]

The Gemara now cites the dispute mentioned by Rav Nachman:

רָאָתְמַר — For it was stated: רַב יְהוּרָה אָמַר — Rav Yehudah says that לָא עָבִיר אָינִישׁ דִּינָא ב נחמן אמר – a person may not enforce the law for himself. ב נחמן אמר – But Rav Nachman says that עָבִיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַבְּשִׁיה — a person may enforce the law for himself. היבא דאיבא פסידא כולי עלמא לא פּליגי — Now, **where there will be a loss** if he does not take action, ^[24] no one disputes דעביד איניש דינא לנפשיה — that a person may enforce the law for himself. קּיכָא דְּלִיכָּא בּסֶידָא — Where do they disagree? הַיכָא דְלִיכָא בְּסֶידָא — They disagree where there will be no loss if he does not take action. [25]

The Gemara explains the reasoning of each disputant:

רב יְהוּדָה אָמֵר — Rav Yehudah says that לְּבְּשְׁיִה דִּינָא לְנַפְשִׁיה — a person may not enforce the law for himself, דְבֵינָן דְלֵיכָא פְּטִידָא — for since there will be no loss to him if he waits until a judge takes action, לִיוִיל קְמֵיה דַיָּינָא — let him go before a judge! רב נַחְמָן — But Rav Nachman says: עָבִיד אִינִישׁ דִּינָא לְנַפְשִׁיה — A person may enforce the law for himself even in a case where no loss will result, דְבִין דְבְּדִין עָבֵיד — for since he is acting in accordance with the law, לא טַרַח — he does not have to trouble himself and go before a judge.

The Gemara challenges Rav Yehudah's view:

קתִיב רֵב כְּהָנָא — Rav Kahana objected to Rav Yehudah's view on the basis of the following Baraisa: אַל תִּיכָנֵט לַחֲצֵר חֲבֶּרְךָּ לִיטוֹל אֶת שֶׁלְךְּ שֶׁלֹא בְּרְשׁוֹת — BEN BAG BAG SAYS: אַל תִּיכָנֵט לַחֲצֵר חֲבֶרְךָּ לִיטוֹל אֶת שֶׁלְךְּ שֶׁלֹא בְּרְשׁוֹת — BO NOT ENTER YOUR NEIGHBOR'S COURTYARD TO RETRIEVE YOUR PROPERTY WITHOUT asking PERMISSION, אָלָא שְׁבוֹר אֶת שִׁינָיו בְּנַבָּנ — LEST YOU THEREBY APPEAR AS A THIEF. אֶלָא שְׁבוֹר אֶת שִׁינָיו בְּנַבָּנ — מִלְיוֹ בְּנַבָּנ — מִלְיוֹ בְנַבָּנ — מִּלִיוֹ בְנַבָּנ — מִּלְיוֹ בְנַנְנ נוֹטֵל , AND SAY TO HIM, טְּלִי אֲנִי נוֹטֵל — "I AM TAKING MY OWN property!" [27] This Baraisa indicates that a person is entitled to enforce the law for himself. [28] — ? —

Rav Yehudah defends his view:

אַמר לִיה — [Rav Yehudah] said to [Rav Kahana]:

עְמָּן — Is this a valid challenge **in your** opinion?!^[]] הוא — **Ben Bag Bag,** the Tanna of the Baraisa, is only **an individual,** וּפְלִיגֵי רַבָּנָן עֲלֵיה — **and** other **Sages disagree** with him. ^[2]

The Gemara offers a different answer:

קבי יַנַאי אָמֵר — **R' Yannai says: מֵאי שְׁבוֹר אֶת שׁינָיו** — **What is** the meaning of Ben Bag Bag's directive: **"SMASH HIS TEETH":** — It means that the owner of the stolen item should attack his opponent's claim **in court.** [3]

R' Yannai's interpretation is challenged:

אָי הָכִּי — If this is so, that the Baraisa is instructing the owner to seek redress in court, אָי הָכִי — why does it state: "And say to him"! — It should have stated: "And they (i.e. the judges) say to him"! — Furthermore, why does the Baraisa state: "I AM TAKING MY OWN object"? שׁלוֹ הוֹא נוֹטֵל מִיבָּעֵי לֵיה — It should have stated: "He is taking his own object"! [5]

Unable to resolve these challenges, the Gemara concludes:

— R' Yannai's interpretation is indeed **problematic.**

3	KNEEING	לרכובה
5	KICKING	לבעיטא
13	PUNCHING	ולסנקורת
?	Handle of the hoe	פנדא דמרא
?	Top of the hoe	קופינא דמרא

There is no loss	There is a loss	
Take it to court	Take action	

הלכה

עביד איניש דינא לנפשיה: כתב הרא"ש, ודוקא אם יש לו ראיה שהממון שלו או שבעל דין מודה לו, אבל אם אין לו ראיה ואין הבעל דין מודה לו אינו יכול לעשות דין לעצמו, שרק דבר שבית דין היה עושה אתה יכול לעשות, דאם כל אחד יעשה דין לעצמו לא שבקת חיי לכל בריה שכל אדם יתפוס ויאמר שלו הוא.

כתב המרדכי, שכל ההיתר לעשות דין לעצמו הוא רק בכדי להוציא ממון שלו בעין הנמצא אצל חבירו, אבל אם רוצה לתפוס ממנו משכון או פרעון עבור חוב שהוא חייב לו אינו יכול, שלזה צריך בית דין.

חשוקי חמד

Is one allowed to forge a document, in order to get money he rightfully deserves?

Question: Reuven stole water from his neighbor Shimeon. Can Shimeon forge a document which states he owes money to the amount he stole?

Answer: Our Gemara allows you to use force in order to get what you rightfully deserve, if you are at a loss of never getting it back.

Physical abuse is a sin which our gemara permits if needed. Can lying be excused in order to get the money your rightfully deserve?

There is a Gemara that says:

If three people gave someone money to watch and he denies ever receiving it, they cannot have one of them claim the amount of money they are all owed and the other two will act as witnesses. Since falsehood is something we must stay very far from "מדבר שקר תרחק".

Deceiving is something that is not only an effect on your friend but it's as well a sin between you and God.

Would you ever think you can wear shaatnez in order to take judgment of course not. So too lying should not be transgressed in order to clear matters. האם מותר לזייף שטר כדי להוציא את כספו המגיע לו?

שאלה: ראובן גנב משמעון שכינו מים. האם מותר לשמעון להעמיד ב' עדים שיכתבו שטר ויחתמו עליו, ושם יהיה כתוב שראובן חייב לשמעון אותו סך ממון כדי ששמעון יוכל להוציא ממון זה מראובן באמצעות השטר?

תשובה: דן בזה בשו"ת הרשב"א (ח"ג סימן פא)
וז"ל, הא דאמור רבנן בפרק המניח בבא קמא מאה
פנדי בפנדא למחיה ואפילו למאן דאמר לא עביד
איניש דינא לנפשיה במקום דאיכא פסידא עביד,
האם יש בכלל זה שיוכל לטעון שקר להוציא דין
לאמיתו כי היכי דשרי ליה למימחי חבריה אע"ג
דעבר על "לא יוסיף פן יוסיף".

והשיב, חס ליה לזרעיה דאברהם דלימא שיקרא ואפילו במקום פסידא דכתיב (צפניה גיג) "שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב", וגדולה מזו אמרו בשבועות (דף לא ע")] שאפילו באומר אמת אלא שהדיבור אינו על דרך שאמר אסרו, וכדרך שאמרו התם מנין לשלשה שהפקידו אצל אחד וכפר בהן, מנין שלא יהא אחד תובע ושנים מעידים תלמוד לומר מדבר שקר תרחק.

ונראה בהסבר הדבר שחז"ל התירו איסור של לא יוסיף ולא התירו איסור מדבר שקר תרחק, דלהרביץ לחבירו אע"ג דהוא גם איסור תורה, שאני שקר דהוא גם חטא שבין אדם למקום, וכמו שסיים הרשב"א ז"ל, אלא ודאי שנוי השקר ואהוב האמת ואין תמורתו כלי פז, כלומר שנוי הוא לפני המקום כי חותמו של הקב"ה אמת וכשם שלא יעלה על הדעת שכדי לעשות דין לעצמו ילבש שעטנז, **Story:** Hazon Ish once told someone who had an appointment to leave being number 10 in a minyan. Since he gave the person his word to be there at a specific time.

כי רק לכפות חברו במקל וברצועה שהוא כלי דיינים הותר ולא איסורים שבין אדם למקום שהוא איסור שעטנז, כך הוא השקר.

והצעתי דברי לפני גאון אחד ואמר לי, ואפילו אם לא נאמר שהוא חטא שבין אדם למקום בכל זאת איסור חמור הוא ולא הותר. וסיפר שפעם חיפשו עשירי למנין לחזו"א, מצאו שם אחד שאמר שהבטיח למישהו להפגש עמו בשעה שתים ואם יצטרף למנין יאחר את הפגישה. אמר החזו"א שלא יצטרף אלא ילך לפגישה. אחד

אילו היינו יודעים את מעלת האמת לא היינו מתפלאים על הפסק.

Another question

Question: Someone was purchasing an apartment and he paid most of the money but still didn't write a contract. The seller is denying the sale, which would mean this guy can lose his money. Is he permitted to draw a sketch contract in order to protect himself?

Answer: If someone presents you with a fake document that you owe money, you are not allowed to forge a fake receipt that says you paid.

There is a Tosafot that seems to contradict this in the case where a woman who had halitza¹ done to her but doesn't have it documented. If we find a document that proves it, even though it could be its not hers we give it to her.

שאלה: מי שקנה דירה וכבר שילם את רוב הכסף ועדיין לא הספיק לכתוב חוזה על הדירה, והמוכר מכחיש המכירה, האם מותר לו לזייף חוזה מכירה כדי שיהיה לו לראיה שהדירה היא שלו?

תשובה: לכאורה משמע מדברי הרשב»א שחמור השקר שאסור לשקר אפילו כדי להעמיד הממון בחזקתו, וכן כתב בקובץ שיעורים (בבא בתרא אות קפז) שהמוציא עליו שטר מזויף אסור לו לזייף שובר כנגדו.

אלא דשמעתי פעם בשם ר, חיים שמולאביץ להקשות מדברי התוס, גיטין (כז), דמבואר שם שאם מצא שטרי חליצה או מיאונין לא יחזיר, אבל אם ידוע שחלצה או שמיאנה פשיטא דיחזיר אפילו אינה שלה כיון דאין צריכה אלא לראיה, ואיך מותר ליתן לה שטר שאינה שלה הרי העדות היא שקר? Question: Following what we just learnt; if it's not hers its equal to a false document?

The rabbi answers, since she did halitza and the document is an act of court. The court may choose to write up a contract as they may even though it may be false because of the severity of a girl being stuck.

We can't be the ones to forge a document even though we feel it's the right thing to do. ואולי אפשר לתרץ, שאשה שכבר חלצה או מיאנה או נתגרשה ואין אנו יודעים אם זהו הגט שנתגרשה בו או לא, אי אפשר לעגנה מאחר והעיגון גם היא עולה גדולה ואפשר גם לצאת מכשולים רבים מכך, ולפעמים עלול להיות שתקבל קידושין ותאמר שאינה מקודשת, לכן מן הראוי שבי»ד יהפכו את השטר למעשה בית דין, כלומר שבית דין יחליטו שהם נוטלים שטר זה ועל פיהם ניתן לאשה והם נותנים לה את הגט בתור ראיה שנתגרשה, ומעתה אם תתגרש בו ועל פי עדיו אין כאן שקר מאחר והבית דין הם שנתנו תוקף לגט זה עבורה והם המעידים על פי עדות זו, ומאחר והם עשוה למעשה בית דין פי עדות זו, ומאחר והם עשוה למעשה בית דין כאילו הם פוסקים כך שוב אין כאן שקר.

1 Her husband died without children, to which his brother has to options either marry her, which is known as יבום. If they choose not to go through with the marriage, she does halitza; removes his shoe and spits near it.